

μηνύματα

Τριμηνιαία Έκδοση / Έτος 15^ο

Αφιέρωμα στο κέντρο ημέρας Σ.Ο.Ψ.Υ.

Απρίλιος - Μάϊος - Ιούνιος 2014

Περιοδική Έκδοση

Ιδιοκτησία Διεύθυνση

Σ.Ο.Ψ.Υ.

Πανελλήνιος Σύλλογος Οικογενειών
για την Ψυχική Υγεία

Δήλου 3, Βύρωνας, 162 31
Τηλ./Fax: 210 7640 277, 210 7640 229
www.eufami.org
www.iatronet.gr/sopsi & www.sopsi.gr
e-mail: sopsi@ath.forthnet.gr

ΩΡΕΣ ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΑΣ

Δευτέρα: 10:00 - 2:00 π.μ.
5:00 - 8:00 μ.μ.
Τρίτη: 10:00 - 2:00 π.μ.
Τετάρτη: 10:00 - 2:00 π.μ.
5:00 - 8:00 μ.μ.
Πέμπτη: 10:00 - 2:00 π.μ.
Παρασκευή: 10:00 - 2:00 π.μ.

Εκδότης/Διευθυντής

Σωκράτης Παπαγεωργίου
Δήλου 3, Βύρωνας, 162 31
Τηλ./Fax: 210 7640 277

Συντακτική Επιτροπή

Κ. Βρεττού
Μ. Κανελλή-Παπανικολάου
Κ. Κοηλιόπουλος
Φ. Λώλη
Σ. Φουσκετάκη

Επιστημονική Επιτροπή

Μαρίνα Οικονόμου
Ψυχίατρος, Επ. Καθηγήτρια Παν/μίου Αθηνών
Πρόεδρος Επιστημονικής Επιτροπής Σ.Ο.Ψ.Υ.

Μιχάλης Μαδιανός
Ομότιμος Καθηγητής Ψυχιατρικής

Πλουμπίδης Δημήτρης
Αναπληρωτής Καθηγητής Ψυχιατρικής

Επιμέλεια Έλης

Μ. Κανελλή-Παπανικολάου

Επιμέλεια Κειμένων

Μ. Κανελλή-Παπανικολάου
Ε. Λουκή

Γραμματεία - Μεταφράσεις

Α. Μπρεζετού
Β. Παπαδοπούλου

Υπεύθυνος Σχεδίασης & Παραγωγής

EDILYS A.E.E.
Εμπορικό Κέντρο «ΑΙΘΡΙΟ»
Αγ. Κωνσταντίνου 40, 151 24, Μαρούσι
Τηλ.: 210 6195 994, e-mail: info@edilys.gr

Σελιδοποίηση: Σοφία Φίλου

ΔΙΑΝΕΜΕΤΑΙ ΔΩΡΕΑΝ

Τα ενυπόγραφα άρθρα
εκφράζουν προσωπικές απόψεις

Το έργο του εξωφύλλου
είναι του Αλέξανδρου Λisle

Περιεχόμενα

Ποιήμα για το Σ.Ο.Ψ.Υ.	03
Ποιητική ομας των παιδων του Σ.Ο.Ψ.Υ.	04
Η τελευταία μετόπη	08
Λαβύρινθος	12
Ο Αποχωρισμός (Το Λυκόφως)	13
Για τη γκαρσόνια	16
Αποσπάσματα από τα γραπτά του Μανώλη Παπαγιαννόπουλου	17
Η ψυχική νόσος και ο ...καλπασμός της δημιουργίας	20

Από τις τεσσερισήμισι ανοίγουμε το Σ.Ο.Ψ.Υ.
Κι από τότε που καθίσαμε εκεί αηλιάξαμε και όψη.

Και κάνουμε όλοι μαζί πάρα πολλές ομάδες
Τραγούδια ωραία ακούμε λήμε και μαντινάδες.

Και ο Βαγγέλης κάθετα κοντά σε μια γωνία
Φωτογράφος με το κινητό μη φύγει καμιά οξεία

Κι η Μίκα απέναντι τον καμαρώνει
Του γνέφει με το χέρι της το φιλήμ εδώ τελειώνει

Και με τους ψυχολόγους μας Έλβη και Κωνσταντίνο
Έχουμε βοήθεια στήριξη κανείς μας δε βουρκώνει

Πολλά είναι τα προβλήματα που αντιμετωπίζουν όλα τα παιδιά
Με αγάπη μας αγγίζουν

Η Πόπη και η Αγγελική παίζουν αγωνία
Παιχνίδι με χαρτιά είναι αυτό, στη τραπεζαρία
Το κτίριο είναι ζεστό παίζουν ποδοσφαιράκι
Ο Κώστας και ο Λάζαρος πριν έρθει το βραδάκι

Γιορτάζουμε κάθε γιορτή και τρώμε και γλυκάκι
Χορεύουμε συχνά πυκνά έχουμε και δωράκι

Ο Στάθης φτιάχνει τα κεριά και έχει και ταλέντο
Ανέκδοτα λέει πολλά γελάει όλο το κέντρο

Και πίσω από όλο αυτό βρίσκεται και η Δώρα
Που είναι και πονόψυχη είναι ζευγάρι ταιριαστό
πάντα εδώ και τώρα

Ο Νίκος κάθετα σκυφτός δίπλα στην Κατερίνα
Καπνίζουν τα τσιγάρα τους και την περνάνε φίνα

Έρχεται κι η Βασιλική νωρίς νωρίς και φεύγει
Και η Βάσω κάνει κριτική και δεν κουτομπολεύει

Και ο Διονύσης παρακολουθεί, εμπνέεται από τη στιγμή με τον Αλέξανδρο
Οι καλλιτέχνες δύο θα πάρουν το βραβείο

Είναι και η Βαγγελιώ, ο Νίκος και η Έφη
Αυτή είναι η ομάδα μου το άγχος για να φεύγει

Τέλος αν ξέχασα να ονομάσω και κανένα
Ακούω μια μαντινάδα από το Γιώργο μου και έχω σώα τα φρένα

Λένα Λ.

Έργο του Αλέξανδρου Λώλη

Ποιητική ομας των παιδών του Σ.Ο.Ψ.Υ.

Γεννιόμαστε... πορευόμαστε και πολύ ανηφοριά και κάματος...

Τέχνη για να στολίζει τη φυλακή μας κατά των Jim Morrison ή τέχνη για την τέχνη και μετά τίποτα...

Είμαστε παιδιά εν καμίνω και παραμένουμε εραστές του άπιαστου...

Χάπα της – χούπα της και λίγο πιο πέρα κάμποσα χάπια...

Μη στεκόμαστε αμήχανοι ή οργίλιοι! Ασπροσπεράσουμε/1

Καμιά φορά μας ξεβράζει το τίποτα πολτός...

Το πετάμε μαζί με όλα τα άλλα σκουπίδια!

Βγαίνουμε στο ξέφωτο

Ένα ελαφάκι λιάζεται

Ηλιάτορας, αεράκι πνοωδόχο... και ανάσα πεύκου

Τι όμορφη τέχνη η ζωή και ας μας κλέβει τις προσδοκίες...

Ουλαλούμ αβγ

Μια συγχορδία διαπερνά το σύμπαν

Στάθης Κλείτσας

Σκίτσα του Δημήτρη Μπουρνέλη

ΤΟ ΚΟΜΠΙΟΥΤΕΡ ΕΙΝΑΝ ΚΛΑΥΤΕΡΗ
ΣΥΝΤΡΟΦΙΑ ΜΟΥ... ΤΟ ΒΡΑΔΙ ΤΟ ΣΚΕΠΑΣΕ
Μ' ΕΝΑ ΚΑΛΥΜΑ ΞΕΣΤΟ, ΚΑΙ ΤΟ ΠΡΩΙ
ΤΟΥ ΦΕΡΝΕ ΡΕΥΜΑ ΦΡΕΣΚΟ ΚΑΙ ΜΕΤΑ
ΧΑΪΔΕΥΟ ΠΛΗΚΤΡΑ ΤΟΥ ΝΑ... ΡΕ ΜΠΑΣ
ΚΑΙ ΠΡΕΠΕΙ ΣΧΕΣΗ ΚΑΝΟ ΚΑΜΙΑ
ΛΕΩ ΕΓΩ!!!

ΕΙΧΕΣ ΜΙΑ ΣΤΟ ΕΚΑΤΟΜΥΡΙΟ
ΝΑ ΜΕ ΣΥΝΑΝΤΗΣΕΙΣ ΚΑΙ
ΕΙΧΕ ΜΙΑ ΣΤΟ ΕΚΑΤΟΜΥΡΙΟ
ΝΑ ΜΗΝ ΕΧΕ ΤΙΛΑ...
ΕΙΔΕΣ ΤΙ ΓΚΑΝΤΟΜΕΣ
ΕΙΣΑΙ... !!!

ΕΙΜΑΙ ΓΙΑΤΡΟΣ ΕΡΕΧΝΗΤΗΣ...
ΚΑΙ ΕΡΕΧΝΩ ΤΟΝ ΑΝΘΡΩΠΙΝΟ ΥΠΝΟ...
ΜΟΝΙΣ ΟΜΩΣ ΑΡΧΙΣΩ ΤΗΝ ΕΡΕΧΝΑ...
ΚΟΙΤΑΜΑΙ... ΒΛΕΠΩ ΚΑΙ ΠΡΩΑΝΩ
ΒΡΕ ΠΑΙΔΙΑ!!!... ΤΙΝ ΚΑΙ ΤΟΥΤΟ...

ΔΕΝ ΣΥΜΦΕΡΕ
ΜΕ ΤΗΝ ΑΠΟΤΗ ΣΟΥ...
ΑΛΛΑ ΘΑ ΤΗΝ ΥΠΕΡΑ-
ΣΤΙΣΤΕ ΜΕΧΡΙ ΘΑΝΑΤΟΥ...
ΟΚ???!!!

Η ΓΕΝΙΑ ΜΟΥ ΕΝΑΙ Η ΠΙΟ ΒΡΗΙΑ...
Η ΠΙΟ ΑΥΘΕΝΤΙΚΗ... ΤΟ ΚΑΚΟ ΜΕΜΕΝΑ
ΕΝΑΙ ΟΤΙ ΔΕΝ ΑΝΗΚΩ ΣΤΗΝ
ΓΕΝΙΑ ΜΟΥ...

ΜΑΡΜΑΡΙΚΑ ΣΗΜΕΡΑ
ΕΙΝΑΙ Η ΠΑΓΚΟΣΜΙΑ
ΜΕΡΑ ΤΟΥ ΡΑΔΙΟΥ...

ΦΥΓΕ ΡΕ ΝΙΑΝΙΑΡΟ
ΜΑΡΩΣΤΑ ΔΕΟ ΤΗΝ
ΠΑΓΚΟΣΜΙΑ
ΕΥΧΑΡΙΣΤΗΣΗ ΜΟΥ...

ΜΙΑ ΣΤΙΓΜΗ
ΚΥΡΙΕ...

ΜΟΝΙΣ
ΠΕΡΑΣΕ ΚΥΡΙΕ ΜΟΥ...

Έργο του Διονύση Ανδριτσόπουλου

Έργα του Αλέξανδρου Λώλη

Η τελευταία μετόπη

Ήταν Δεκέμβριος του 2011 όταν οι αρχαιολόγοι της Ακρόπολης υλοποίησαν κάτι που είχαν εξαγγείλει από καιρό, την απομάχωση της νοτιοδυτικής μετόπης του Παρθενώνα που ήταν και η τελευταία που είχε απομείνει απάνω στο κτίριο. Το Νοέμβριο του 2011 ο πατέρας μου, είχε προτείνει να ανέβουμε στον ιερό βράχο της Ακρόπολης για να θαυμάσουμε από κοντά τον Παρθενώνα.

Η επιθυμία μου να δω από κοντά τον φεγγοβολημένο ναό της Αθήνας το κομψοτέχνημα αυτό θαρρείς ότι δεν το είχε δημιουργήσει άνθρωπος αλλιά όντα απόκοσμα, διαστημικά, έκανε την καρδιά μου να χτυπάει δυνατά και όσο πλησιάζαμε ακόμα δυνατότερα.

Πλησιάζοντας λοιπόν τον ναό περίμενα να δω κάποιο από τα γλυπτά του Παρθενώνα, έκανα το γύρω του ναού προσπαθώντας να διακρίνω ανάμεσα στα τρίγλυφα κάποια μετόπη έστω και ταλαιπωρημένη, από τον χρόνο, μια και τις καλύτερες της είχε αποσπάσει ο περιβόητος Έλγιν δύο αιώνες πριν. Περιτριγυρίζοντας λοιπόν το ναό το μάτι μου πέφτει επάνω στην νοτιοδυτική γωνία του.

Το μάτι καρφώθηκε σε δύο γυναικείες μορφές που εξέιχαν έντονα από τα τρίγλυφα. Ψάχνοντας κάποιο εύκαιρο αρχαιολόγο εκείνη την τόσο αποκαλυπτική αλλιά και συνάμα συναρπαστική στιγμή για μένα, τόσο γιατί έβλεπα αυτήν την εξαίσια μετόπη του ναού αλλιά και γιατί θα μιλούσα με έναν αρχαιολόγο.

Ο ευφυής αυτός άνθρωπος με πληροφόρησε ότι η μετόπη αυτή που παρατηρούσα επί δέκα λεπτά χωρίς να μου αποσπάσει κάτι άλλο την προσοχή ήταν η τελευταία και η ομορφότερη από όλες όσες είχαν διασωθεί. Συζήτησα αρκετή ώρα με εκείνο τον πολύπειρο άνθρωπο εμπλουτίζοντας τις γνώσεις μου γενικότερα για την αρχαία ελληνική τέχνη.

Στο τέλος που έσφιξα δυνατά το χέρι αναγνωρίζοντας την προσφορά του στα γράμματα και τις τέχνες. Γυρίζοντας σπίτι ώρες μετά, με τα λόγια εκείνου του σεμνού αλλιά και ηλικιωμένου γέροντα να διαπερνούν και να μου κατακλύζουν το μυαλό, έπεσα να κοιμηθώ.

Φήμες πολλές διαδίδονταν στον ελληνικό τύπο για την αποκαθήλωση της τελευταίας μετόπης και γω το περί-

μενα αυτό με τρομερή ανυπομονησία. Ένα τέτοιο βαρυσήμαντο γεγονός ποτέ δε θα με άφηνε αδιάφορα και ανενημέρωτο, για αυτόν το λόγο κάθε μέρα άκουγα τις ειδήσεις; Μην τυχόν και το χάσω.

Καθώς όμως περνούσαν οι ημέρες και άλλαζε ο μήνας έτυχε να πληροφορηθώ εντελώς τυχαία από μια εφημερίδα κάτι που περίμενα εδώ και αρκετό καιρό, το πολυπόθητο γεγονός, επιτέλους η μεγάλη ώρα έφτανε. Την 25η Δεκεμβρίου ανήμερα τα Χριστούγεννα, όλος ο κόσμος εκτός και εκτός Ελλάδος περίμενε αυτήν τη στιγμή. Άνοιξα τη τηλεόραση στη συχνότητα του δεύτερου καναλιού. Ο Υπουργός πολιτισμού ανήγγειλε το ευχάριστο γεγονός.

«Σήμερα ανήμερα της γέννησης του θεανθρώπου τον τελευταίο μήνα του 2011 σύσσωμη η πολιτεία, όλοι οι πολιτιστικοί φορείς του κράτους, Έλληνες και ξένοι ανταποκριτές περιμένουν να δοθούν ζωντανά αυτή την ιστορική μετάδοση».

Παρακολουθώντας λοιπόν αυτό τα γεγονότα με τον πατέρα μου, ένιωσα ρίγη συγκίνησης αλλιά και ατέρμονου ενθουσιασμού, την ώρα που ποιο μηχανικοί με ελαφρά εργαλεία, με απαλές και λεπτές κινήσεις έδεναν με την μεγαλύτερη προσοχή τα σχοινιά γύρω από την επιβλητική μετόπη.

Η αδρεναλίνη είχε ανέβει στα ύψη όταν το κολλοσιαίο αυτό κομψοτέχνημα ξεχώριζε από τα τρίγλυφα αφήνοντας για πάντα τον Παρθενώνα. Η καρδιά μου χτυπούσε δυνατά όταν η μετόπη που για αυτήν εργαστή-

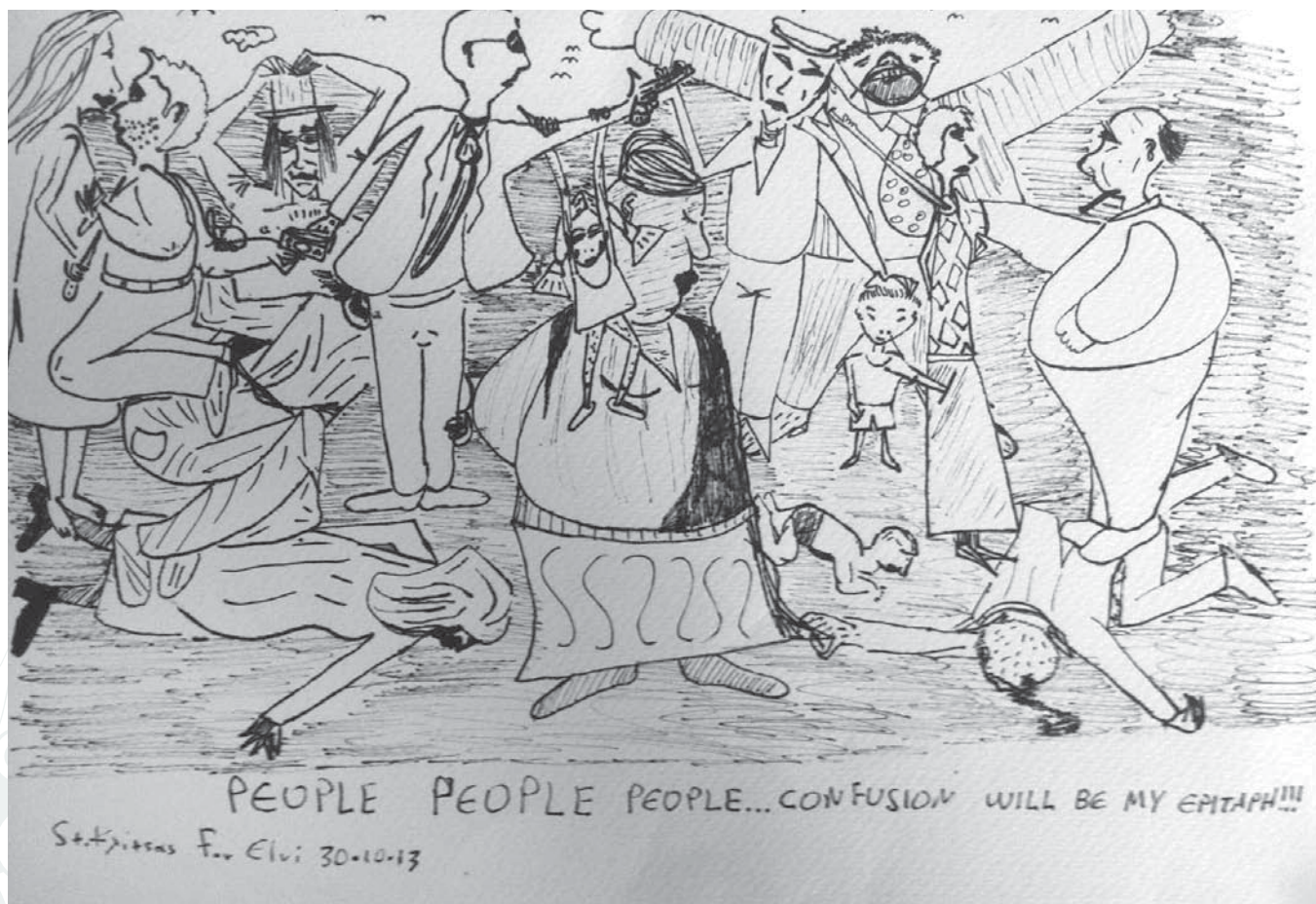
καν κοπιαστικά οι μεγαλύτεροι γλύπτες και ύμνησαν
οι μεγαλύτεροι ποιητές, ακούμπησε με ασφάλεια τοπ
έδαφος, με ασφάλεια.

Από εδώ και πέρα είπα στον πατέρα μου ότι θα μπο-
ρούσε όπως και όλοι οι ενδιαφερόμενοι τουρίστες
Έλληνες και ξένοι να την περιεργαζόμαστε στο νέο
μουσείο της Ακρόπολης όπου θα έχει ξεχωριστή και
ιδιαίτερη θέση τόσο στο νέο μουσείο όσο και στις καρ-
διές μας. Θα είναι όμως πολύ μακριά από τις αδελφές
τις που τόσο άγρια, τόσο άκαρδα αλλιά και τόσο ανελέ-
ητα αποχωρίστηκε.

Να φαντάζονται οι επισκέπτες και των δύο μουσείων
τόσο του τοπικού όσο και του βρετανικού το μαγικό
χέρι του Φειδία να τις λαξεύει αλλιά και το βάρβαρο
χέρι του Έλγιν να τις καταστρέφει, στο όνομα της δή-
θεν αρχαιολατρίας, αλλιά και του επίπλαστου ενδι-
αφέροντός του που ισχυριζόταν για τα μάρμαρα του
Παρθενώνα. ❧

Χαρήας Μάριος

Σκίτσος του Δημήτρη Μπουρνέλη

Έργα της Αργυρώς Μανδάλη

Έργα της Αργυρώς Μανδάλη

Λαβύρινθος

Δίχως μίτο και πυξίδα

Χωρίς φτερά και δάκρυ

Απαξιώνεται ο ρέων βίος.

Το δάκρυ, κυλά μπροστά στο δέος

μιας εικόνας στο μυαλό, μιας εικόνας που αντικατοπτρίζει

τη χωλότητα, την αναπηρία του νου που ενσαρκώνεται

σε σώματα, θαρρείς και αναζητάει χωρίς στίγμα και προσανατολισμό.

Η πείρα διδάσκει πώς το σφάλμα ελλοχεύει ήες και θαρρείς ότι μια αγχόνη, περιορίζει τα διλήμματα.

Οι υποσχέσεις σ έναν χαστικό, χωρίς έλπος και ελπίδα, εκεί συνίσταται, ακροβατεί σε τεντωμένο σχοινί.

Μια κραυγή αντηχεί, πασχίζει να βρει διέξοδο που φωνάζει όνειρο απατηλό. Μέσα από τα έγκατα μιας ψυχοφθόρου έλξης ενός μαγνήτη, η τόλημη παίρνει τα πάνω της. Η τέχνη της ζωής είναι πολυποίκιλη και πολύπλοκη, απαιτεί την απαλλοαγή από την τετραγωνισμένη πολυτάραχη, πεζή καθημερινότητα.

Ο μυθικός συμβολισμός δεν πλανάται πάνω σε σύννεφα ανεμοδαρμένα.

Σφάλμα αυτό θα πει, να εμπλακείς σε λαβύρινθο πυρακτωμένο. Ίσως ακούγεται καμιά φορά σαν συγχορδία, μια μαγεία στη βόλτα της ζωής. Ένας αντίλαλος παγιεύει την οξύτητα της φωνής. Η κραυγή αγωνίας συναντά τον κλοιό που προβάλλει το ψυχorrάγισμα, το άκρον άωτον μιας ζωής. Η θλίψη σε ομιχλώδες σκηνικό που πλήττει η παγερή μονοτονία κάποιου λαβύρινθου.

Κωνσταντίνος Κατσιγιάννης

Ο Αποχωρισμός (Το Λυκόφως)

Νεκρική σιωπή πληνιόταν στο μουράγιο

Η συντριβή ανείπωτη. Σε λίγο ο ουρανός θα άναβε τα άστρα του.

Ο ήλιος είχε εκπληρώσει για μια ακόμη μέρα Την αποστολή του, αντίκρυ απλωνόταν μια σχισμή του, στον ορίζοντα.

Το φως, ασθενικό, η ψυχή κηλιδωμένη.

Μια φλόγα ελπίδας, θερμού λογισμού μας υπαγόρευε και υπενθύμιζε συνάμα θαρρείς σαν να συνέβαινε το μοιραίο.

Ο νυχτωμένος κήπος της ψυχής καλούσε την εγρήγορση δεινά σε μυαλό ρευστό από αναμνήσεις.

Τα μύχια ενδοσκοπικά τα βιώνουν όντα πηλασμένα με σοφία, άλλωστε όλα εκεί ανοίγονται.

Ποιος άραγε δεν θα απόκαμε- εκστατικός ατενίζοντας τον ουράνιο θόλο- θρήνος από δυο ανάπηρα κορμιά.

Και η φύση άοκνα παλεύει να δώσει ο θεός πνοή στον ήλιο. Πόσο πονά να μην έχεις στον ήλιο μοίρα, ποιος δεν μπορεί να γευτεί από την άλητη αυτή την γλυκιά που βρίθει από όνειρα και ελπίδες.

Πέφτει η αυλαία της ημέρας. Βουβή παίρνει η σκυτάλη από τον προκάτοχό της.

Αναπόφευκτα, το μυαλό παιχνιδίζει, όπως ο ζωοδότης ήλιος και σπέρνει τις φλογερές του που χαράζει δύναμη, αγάπη, ελπίδα σε κάτι που θεωρείται έως τώρα δεδομένο.

Ψευδαίσθηση που αναμένει και παλεύει και αναμένει καρτερικά ξεγελώντας και αποσβολωμένη τον σαρκασμό.

Κωνσταντίνος Κατσιγιάννης

Έργα του Αλέξανδρου Λώλη

Έργο του Αλέξανδρου Λώλη

Σκίτσα του Δημήτρη Μπουρνέλη

Για τη γκαρσόνα

Όταν σε βλέπω να 'ρχεσαι
ανοίγει η καρδιά μου
κι αναπολώ πολλές φορές
τα νιάτα τα δικά μου

Θα 'θελα να 'μια αετός
ψηλά για να πετάω
και εις την γη σαν περπατάς
εγώ να σε κοιτάω

Καλομελέτα και 'ρχεται
το έξυπνο πουλάκι
που όταν σε δει κεληπαδά
και χαίρεσαι λιγάκι

Μανώλης Μάκρης

Αποσπάσματα από τα γραπτά του Μανώλη Παπαγιαννόπουλου

«Το ωραίο της ζωής βρίσκεται γύρω μας, μέσα μας και κοντά μας»

“Η υγεία είναι προσωπικό δώρο του θεού για εμάς όλους»

«Ας είμαστε όλη καλή και με αγάπη»

«Η εξέλιξη μας είναι η χαρούμενη ελπίδα μας για κάτι το καλύτερο σε αυτή τη ζωή...»

«Οι μνήμες μας είν αι σαν ένα μαγικό κουτάκι από όπου αντλούμε εμπειρίες θετικές και δημιουργικά ήρεμες...»

«Όσο ζει κανείς ελπίζει...»

«Ένα τέλος στην αρνητικότητα, μια αρχή στη θετικότητα, κάνε ότι μπορείς για να βοηθήσεις τον πλησίον σου»

«Θεραπεύομαι άρα υπάρχω!»

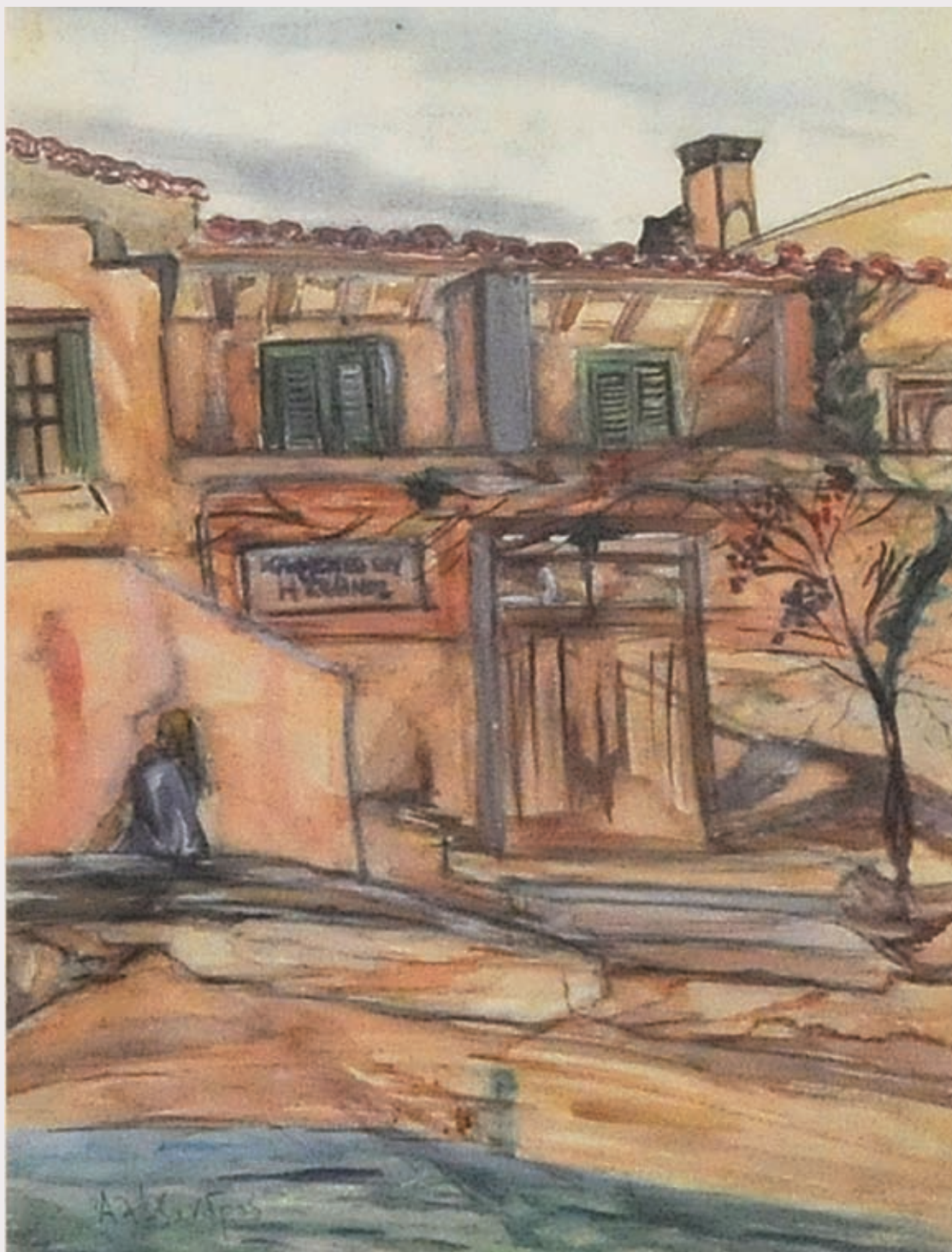
«Η προσφορά είναι η αρχή της ζωής. Βάση της προσφοράς ζούμε πιο χαρούμενα και πιο ευτυχισμένα»

«Το ότι ζούμε ελεύθερα είναι ένα δώρο θεού, με ευλάβεια και χαρά. Η ελευθερία αποκτάται και τη συμμετοχή στη ζωή και στη συζήτηση. Η ελευθερία είναι του νου και της ήρεμης λογικής αφού η καρδιά αγαπάει παντελώς ελεύθερα στο όνομα του θεού.»

«Το χαμόγελο ας μη σβήσει ποτέ, πάντα να υπάρχει για να μας κάνει πιο δυνατούς...»

Έργο του Αλέξανδρου Λάλη

Έργο του Αλέξανδρου Λώλη

Έργο του Αλέξανδρου Λάλη

Η ψυχική νόσος και ο ...καθλασμός της δημιουργίας

Στο περιοδικό μας «Μηνύματα» έχουμε καθιερώσει μια ενδιαφέρουσα θεματική, με τίτλο: Ψυχική νόσος και καλλιτεχνική δημιουργία, που αναφέρεται στους μεγάλους δημιουργούς της τέχνης (ζωγράφους, γλύπτες, μουσικούς, συγγραφείς), οι οποίοι σε κάποια φάση της ζωής τους νόσησαν και βίωσαν τις κλινικές αλλήλ και τις κοινωνικές παρενέργειες της ψυχικής νόσου.

Βίωσαν τις εκρήξεις, την ένταση, το παραλήρημα. Την οδύνη της ασθένειας μαζί με το στίγμα, την προκατάληψη, την περιθωριακότητα και τον εγκλεισμό.

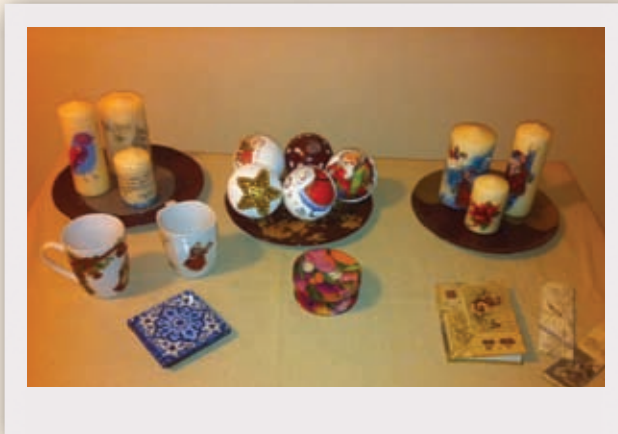
Ενώ ταυτόχρονα προικισμένοι με μια φύση δημιουργική, με ταλέντο ορμητικό και φαντασία ανεμπόδιση έδωσαν στην ιστορία της τέχνης και του λόγου μοναδικής έντασης και εσωτερικότητας αισθητικές δημιουργίες.

Άλλωστε, και ανεξάρτητα από τις καλλιτεχνικές εκδηλώσεις του ψυχικά νοσούντος ατόμου, η δημιουργία αυτή καθαυτή, επειδή υπερβαίνει την καθημερινή, τη συμβατική λογική της επικοινωνίας της καθημερινότητας και τον δομημένο φιλοσοφικά λόγο, γι' αυτό θεωρείται ότι εμπεριέχει ένα είδος υπέρβασης του κανονικού και του μέτρου της συνήθους νόησης.

Είναι γνωστό ότι η τέχνη των ψυχικά πασχόντων γίνεται αντικείμενο παρατήρησης και μελέτης από τη στιγμή που ο ίδιος ο ψυχικά ασθενής γίνεται αντικείμενο επιστημονικής παρατήρησης και μελέτης.

Τη στιγμή δηλαδή που βγαίνει από το παραβάν, και έρχεται στο προσκήνιο ως πάσχων υποκείμενο, του οποίου η συμπτωματολογία της νόσου εμπίπτει στο πεδίο προβληματισμού της νέας επιστήμης της Ψυχιατρικής.

Μαζί με τον ψυχικά πάσχοντα αρχίζει να βγαίνει από

την αφάνεια και το δημιουργικό έργο των πασχόντων, το οποίο μέχρι τον 19ο αιώνα δεν υπήρχε, εφόσον ήταν χαμένο στη λογική του «απορρίματος» μαζί με τον αλληλοπρόσαλλο φορέα του και καταστρεφόταν ως άνευ σημασίας, διαγνωστικής, κατανόησης, πόσο μάλλον καλλιτεχνικής.

Ήταν κι αυτό ένα τεκμήριο της ψυχικής απόκλισης. Σιγά-σιγά, διάφορα εικαστικά συμβάντα και χειρονομίες δημοσιοποιούν το έργο των πασχόντων: η πρώτη, ανοικτή στο κοινό, έκθεση πραγματοποιείται στο Bethlem Royal Hospital του Λονδίνου, όπου εκτίθενται οι συλλογές των γιατρών Hyslop και Savage, και στη Γαλλία, λίγο αργότερα, το 1905 ιδρύεται το «Μουσείο» από τον ψυχίατρο Auguste Marie, στο άσυλο της Villejuif.

Σε διεθνή συνέδρια-Βερολίνο, Λονδίνο, Μόσχα- έργα ψυχικά πασχόντων παρουσιάζονται με την επιστημονική τους σημασία και όχι ως αυτόνομες, απεξαρτημένες από τη νόσο και τον φορέα της αισθητικές δημιουργίες. Ήδη ωστόσο η ψυχανάληψη και τα κινήματα της avant-garde, από τις αρχές του 20ού αιώνα, με αποκορύφωμα τον σουρεαλισμό αποστρέφονται τη λογική που αποθέωσε ο διαφωτισμός κάτω από την τραυματική εμπειρία των βιομηχανικών επαναστάσεων και των δεινών που η τεχνολογία έχει αρχίσει να αποκαλύπτει.

Η αυθεντικότητα στην τέχνη αναζητείται πλέον στην εναπομείνασα «αθωότητα», πέρα από τον εμπρόθετο παραλογισμό της δυτικής κουλτούρας και της καλλιτεχνικής της παράδοσης.

Η τέχνη των παιδιών, η τέχνη των πρωτόγονων λαών και η τέχνη των ψυχικά πασχόντων αναδεικνύονται σε περιοχές όπου μπορεί η τέχνη να ανακαλύψει και να αποκαλύψει την έκρηξη του καινούριου, του φανταστικού, του οραματικού, του ονειρικού και του καθαρού για τον άνθρωπο.

Αγαπημένη φαντασία, θα γράψει ο Antre Breton, αυτό που κυρίως αγαπώ σε σένα, είναι που δεν συγχωρείς. Και για τους ψυχικά πάσχοντες έλεγε: Είναι άτομα μιας τρομερά ευσυνείδητης τιμιότητας, και που η αγνότητά τους δεν έχει ίση, εκτός από τη δική μου...Το καλλιτεχνικό κλίμα, λοιπόν, βοηθάει στην αποψυχιατρικοποίηση της τέχνης των αποκλινόντων.

Η ψυχική νόσος αναγνωρίζεται ως μια επαναστατική όραση του κόσμου που απελευθερώνει αυθόρμητα νέες εκρηκτικές πηγές έμπνευσης και εσωτερικών δονήσεων. Σίγουρα, βέβαια, η θεώρηση αυτή δεν λαβαίνει υπόψη της την οδύνη-οριακό βίωμα της νοητικής-ψυχικής έκπτωσης, καθώς προσεγγίζεται από υγιείς πειραματιστές στο χώρο της ανατρεπτικής πρωτοπορίας. Οι αξίες όμως της πολιτισμικής αθωότητας, της αυθόρμητης συνειρμικής έκφρασης, του σκοτεινού υποσυνειδήτου, της ελεύθερης καληπάζουσας φαντασίας, βρίσκουν στην τέχνη των ψυχικά πασχόντων μια αυθεντική καλλιτεχνική εκπροσώπηση.

Την πιο σημαντική επιστημολογική τομή στην προσέγγιση της τέχνης των ψυχικά πασχόντων θα προσφέρει, ωστόσο, στα μέσα του 20ού αιώνα η προσέγγιση του ζωγράφου και ψυχιάτρου Jean Dubuffet, ο οποίος επινόησε τον όρο Art Brut (Ακατέργαστη τέχνη), εντάσσοντας εκεί την τέχνη των ψυχικά πασχόντων και αποκαθαίροντάς την από τον στιγματιστικό, αντικαλλιτεχνικό της προσδιορισμό. «Δεν υπάρχει τέχνη των

ψυχασθενών, με την ίδια έννοια που δεν υπάρχει τέχνη των διαβητικών ή των νεφροπαθών», θα γράψει χαρακτηριστικά.

Σύμφωνα με τις απόψεις του, η art brut, είναι μια ριζικά ατομική δημιουργία, άγρια, ανεπεξέργαστη, χωρίς να ακολουθεί και να δεσμεύεται από οποιοδήποτε καλλιτεχνικό πρότυπο. Αντιμετωπίζεται ως καλλιτεχνική-αισθητική δημιουργία και τα κριτήρια με τα οποία αξιολογείται είναι επομένως καλλιτεχνικά-αισθητικά.

Σήμερα, έπειτα από εξήντα και περισσότερα χρόνια, αφού ο Dubuffet δημιούργησε την Art Brut, μια μεγάλη συλλογή έργων, που ολόένα εμπλουτίζεται έχει γεννηθεί από το συλλεκτικό πάθος του Bruno Decharme.

Πρόκειται για τη συλλογή abcd, μια ιδιαίτερα επιλεκτική συλλογή έργων, η οποία περιλαμβάνει πάνω από 170 καλλιτέχνες και 2000 έργα των τελευταίων 150 χρόνων.

Στην ομάδα -που λειτουργεί και ερευνητικά και παράγει έργο: βιβλία, εκθέσεις, ντοκιμαντέρ, επιτόπιες έρευνες κ.λ.π.- ανήκουν συνεργάτες από διαφορετικές ειδικότητες: συγγραφείς, ψυχίατροι-ψυχαναλυτές, φιλόσοφοι, ιστορικοί της τέχνης, οι οποίοι στηρίζουν, μελετούν και προβάλλουν την art brut σε διεθνή κλίμακα.

θα ήθελα από την πλευρά μου να υπογραμμίσω το ενιαίο της τέχνης και το σεβασμό αλλή και τη συστηματικότητα των κριτηρίων με τα οποία πρέπει να αντιμετωπίζεται. Είναι διαφορετικό πράγμα η κατευθυνόμενη καλλιτεχνική άσκηση των εργαστηρίων ψυχοθεραπείας και ο θεραπευτικός της σκοπός και διαφορετικό πράγμα η αυθόρμητη καλλιτεχνική δημιουργία, προϊόν μιας παροξυσμικής έμπνευσης.

Ο καλλιτέχνης, είτε αξιοποιεί «λογικά» με τα εργαλεία της ορθής νόησης τον ελεύθερο συνειρμό και την φαντασία, είτε τα αποτυπώνει υπό την επήρεια μιας υποκειμενικής νόησης, η πραγματική τέχνη και ο πραγματικός καλλιτέχνης υποτάσσονται σε ενιαία αξιολογικά, αισθητικά και ηθικά κριτήρια.

Πάνω από όλα, η ανησυχία για την εξερεύνηση και ο σεβασμός για την ενθάρρυνση και τη δημοσιοποίησή τους. Στο περιοδικό Μηνύματα θα συνεχίσουμε τη στήλη και θα επιδιώξουμε να εμπλουτίσουμε το περιεχόμενο και τη θεώρησή της με νέα δεδομένα απ' αυτό τον ανεξάντλητο και συναρπαστικό χώρο.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

Breton Andre, Μανιφέστα του σουρρεαλισμού, εκδ. Δωδώνη, Αθήνα 1972.

Στην άλλη όχθη, επιμέλεια: Φωτεινή Τσαλίκογλου, Υπουργείο Πολιτισμού, Αθήνα 2004.

Κοψιδά-Βρεττού Παρασκευή, Λαϊκός σουρρεαλισμός-Κώστας ντε Βαλαμόντε-Ο αναήρως μιας παρα-λογικής αφήγησης, εκδ. Fagotto Books, Αθήνα 2007.

Jean Dubuffet, L'Art brut préféré aux arts culturels, 1949.

Hal Foster, Blinded Insight: On the Modernist Reception of the Art of The Mentally Ill. In: October, No. 97, Summer 2001, pp. 3–30.

Lucienne Peiry, Art brut: The Origins of Outsider Art, Paris: Flammarion, 2001.

Κασσιανή Βρεττού
Ψυχολόγος

Όλοι οι ΣΟΨΥ ανα την Ελλάδα

• ΣΟΨΥ - Αθήνας

Δήλου 3, Βύρωνας 162 31, Τηλ./Fax: 210 - 7640277,
e-mail: sopsi@ath.forthnet.gr, www.iatronet.gr/sopsi

• ΚΙΝ. Α.Ψ.Υ.

Τηλ.: 211-7150259, Fax: 210 - 3611466,
www.kinapsi.gr, e-mail: kinapsi@gmail.com

• ΣΟΨΥ - Θεσσαλονίκης

Πατριάρχου Γρηγορίου Ε 41, Αμπελόκηποι 56123,
Θεσσαλονίκη, Τηλ./Fax: 2310 - 522740, e-mail: info@sopsy-
thessaloniki.gr, www.sopsy-thessaloniki.gr

• Σ.Ο.Φ.Ψ.Υ - Ν. Έβρου

Ο Σύλλογος Οικογενειών & Φίλων Ψυχικής Υγείας Ν. Έβρου
φιλοξενείται προσωρινά στα γραφεία της Εταιρίας Κοινωνι-
κής Ψυχιατρικής & Ψυχικής Υγείας.
Λεονταρίδου 2 (πάνω από την Pro Bank),
68100 Αλεξανδρούπολη, Τηλ.: 25510 - 38178,
e-mail: sofpsi.evrou@gmail.com

• Σ.Ο.Ψ.Υ - Κορυδαλλού

Κ. Παλαιοδόγου 3β Κορυδαλλός, Τηλ.: 211 - 1103342
e-mail: sopsykorydallos@yahoo.gr,
www.sopsikoridalou.blogspot.com

• Σ.Ο.Ψ.Υ - Λάρισας

6982 86 18 60

• Σ.Ο.Ψ.Υ - Λειβαδειάς

Καραγιαννοπούλου 27, Λειβαδεία, Τηλ.: 6942 40 56 74,
e-mail: livadeia@epapsy.gr

• Σ.Ο.Ψ.Υ - Πάτρας

Σισσίνη 6, 26 225, Πάτρα, Τηλ./Fax: 2610 - 621273
e-mail: sopsipatron@gmail.com, www.sopsipatron.gr

• Σ.Ο.Ε.Ψ.Υ. - Ν. Σάμου

Βλαμαρής 44, 83100 Σάμος

• Σ.Ο.Φ.Ψ.Υ. - Ν. Σερρών

Τσαλοπούλου 13Α, 62122 Σέρρες, Τηλ.: 23210 - 63388,
Fax: 23210 - 63559, e-mail: sofpsi-s@otenet.gr,
www.sofpsi-ser.gr

» Θα θέλαμε να σας υπενθυμίσουμε και να παρακαλέσουμε όλα τα μέλη μας να φροντίζουν για την πληρωμή της συνδρομής τους, την οποία ο Σύλλογος έχει ανάγκη όχι μόνο για οικονομικούς λόγους, αλλά και για να αποδεικνύει τον αριθμό των ενεργών μελών του.

ΕΤΗΣΙΑ ΣΥΝΔΡΟΜΗ

- Ευρώ 30 για το πρώτο μέλος του Συλλόγου από κάθε οικογένεια.
- Ευρώ 5 για το δεύτερο ή τρίτο μέλος από κάθε οικογένεια.

Αρ. Λογαριασμού: ΕΤΕ 082/480 250 -02

Ευχαριστούμε θερμά για την στήριξη στο έργο μας:

- Την οικογένεια Θανάση και Μαρίας Μαρτίνου.
- Τον κ. Βαγγέλη Ποθυμερόπουλο για τη διοργάνωση τουρνουά beach volley προκειμένου να βοηθήσει τα μέλη και τους ενοίκους των δομών μας.
- Τις εταιρίες septona και ΜΕΛΙΣΣΑ για την προσφορά προϊόντων στα μέλη μας.

- ▶ Κείμενα τα οποία μας έχουν αποσταλεί και δεν έχουν δημοσιευθεί, θα χρησιμοποιηθούν σε επόμενα τεύχη.
- ▶ Παρακαλούμε τα κείμενά σας να αποστέλλονται έγκαιρα και εφόσον είναι δυνατό σε ηλεκτρονική μορφή ή δακτυλογραφημένα.

Για περισσότερες πληροφορίες μπορείτε να επικοινωνήσετε με τη γραμματεία του Σ.Ο.Ψ.Υ.,
να επισκεφθείτε την ιστοσελίδα www.iatronet.gr/sopsi
ή βρείτε μας στο facebook: Πανελλήνιος Σύλλογος Σοψυ

ΕΔΡΑ Σ.Ο.Ψ.Υ.:
ΔΗΛΟΥ 3, ΒΥΡΩΝΑΣ 162 31
ΤΗΛ./ΦΑΞ: 210 7640277
e-mail: sopsi@ath.forthnet.gr
www.eufami.org
www.iatronet.gr/sopsi

ΞΕΝΩΝΑΣ Σ.Ο.Ψ.Υ.:
ΝΕΑΠΟΛΕΩΣ 9-11, ΒΥΡΩΝΑΣ 162 32
ΤΗΛ./ΦΑΞ: 210 7649670
e-mail: xsopsi@otenet.gr

ΚΕΝΤΡΟ ΗΜΕΡΑΣ Σ.Ο.Ψ.Υ.:
ΝΕΑΠΟΛΕΩΣ 9-11, ΒΥΡΩΝΑΣ 162 32
ΤΗΛ./ΦΑΞ: 210 7663007
e-mail: xsopsi@otenet.gr

ΠΟΙΟΤΗΤΑ

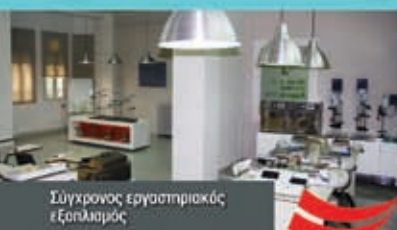
Πρωταγωνιστής
στην ποιοτική εκπαίδευση

Καινοτόμος
στις εκπαιδευτικές μεθόδους

Ιδρυτής
του Ινστιτούτου Επιχειρηματικότητας

ΠΡΩΤΟΠΟΡΙΑ

Κάνε τις σπουδές στα επαγγέλματα **Υγείας** μονόδρομο στην **επιτυχία** σου!

Σύγχρονος εργαστηριακός
εξοπλισμός

Γραφείο Εργασίας
Δίκτυο 400 Επιχειρήσεων

140 Δωρεάν Σεμινάρια
στο XINIS EDU Festival

ncfe Investing
in Quality

Πιστοποίηση σπουδών NCFE
Βρετανικός Φορέας Πιστοποίησης

Συνεργασίες με τους μεγαλύτερους οργανισμούς Υγείας στην Ελλάδα:

• Αττικό • Παιδών Αγγλία Κυριακού • ΑΧΕΠΑ Θεσσαλονίκης • Σισμανόγλειο • Αλεξάνδρα • Διαβαλκανικό

Υγεία: Η ύψιστη ανθρώπινη αξία, σε κάθε τόπο και κάθε εποχή. Σπούδασε ένα από τα περιζήτητα Επαγγέλματα Υγείας στα **Ι.ΙΕΚ ΞΥΝΗ** και συνδύασε ποιοτική εκπαίδευση με πρακτική άσκηση υψηλών προδιαγραφών στους μεγαλύτερους οργανισμούς του χώρου της Υγείας. **Κάνε την επιλογή, που θα σου προσφέρει άμεση επαγγελματική αποκατάσταση και επιτυχία, σε έναν κλάδο ουσιαστικής προσφοράς.**

Β. Νοσηλευτικής
Ατόμων με Ειδικές Παθήσεις

Β. Νοσηλευτικής
Ογκολογικών Παθήσεων

Β. Νοσηλευτικής
Τραυματολογίας

Β. Εργοθεραπείας

Β. Νοσηλευτικής Μαιευτικής

Β. Νοσηλευτικής
Γενικής Νοσηλείας

Β. Νοσηλευτικής
Μονάδων Εντατικής
Θεραπείας

Β. Νοσηλευτικής
Χειρουργείου

Β. Φυσικοθεραπείας

Β. Φαρμακείου

Διοικητικό Στέλεχος Υγείας

Διασώστης-Πλήρωμα
Ασθενοφόρου

Δυνατότητα παρακολούθησης
μεταπτυχιακού προγράμματος ειδίκευσης
«Executive Diploma in Health Management»

Ισχυρό Κρατικό Πτυχίο
Αναγνωρισμένο στην Ελλάδα και στην Ε.Ε.
Απολύτως Ισοδύναμο των Δημοσίων ΙΕΚ

Δωρεάν Wi-Fi
Πρόσβαση για ΑΜΕΑ

Αναβολή στράτευσης

Οι απόφοιτοι ειδικότητων των
Ι.ΙΕΚ ΞΥΝΗ μπορούν να συνεχίσουν για
Bachelor στο Mediterranean College

Δεκτοί απόφοιτοι Γενικών Λυκείων,
ΕΠΑΛ / ΕΠΑΣ, ΙΕΚ και απόφοιτοι/φοιτητές
ΑΕΙ, ΤΕΙ και Κολλεγίων

**Ι.ΙΕΚ
ΞΥΝΗ**

Σύμβολο επαγγελματικής επιτυχίας

www.iek-xini.edu.gr

Κλείσε ραντεβού τώρα με το δικό σου σύμβουλο εκπαίδευσης

800 11 91 91 91 Χωρίς Χρέωση (μόνο από σταθερό)

ΑΘΗΝΑ: Πατησίων 31, τηλ.: 210 5279500
ΠΕΙΡΑΙΑΣ: Φίλωνος 39, τηλ.: 210 4120714
ΓΛΥΦΑΔΑ: Λ. Βουλιαγμένης 57, τηλ.: 210 9640117
ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗ: Βαλαωρίτου 9, τηλ.: 2310 552406-7